

BAJAI HIRLAP

Társadalmi Hetilap.

Megjelen minden vasárnap reggel.
Szerkesztőség: Városi bérház, I. emelet.
Kiadóhivatal: Kazal József könyvnyomdája, hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Lemberger Ármin.

Előfizetési árak
Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes szám ára 20 fillér.
Hirdetések jutányosan számítatnak.

Kánikulai gondolatok.

A nagyobb társadalmi átalakulások rendszeresen nagyobb visszahatást is szülnek azon rétegekben, amelyeknek érdekeit sértik az átalakulással megváltozott viszonyok.

A legüdösebb eszmék is, a gyakorlati életben feloldódván, egyes egzisztenciákat megrontanak, vagy megkárosítanak, vagy pusztulással fenyegetnek, vagy éppen el is pusztítanak. És minél rohamosabban megy végbe a társadalmat átalakító eszmék érvényesülése, annál több kár is támad a nyomukban. De azért szükség van rájuk.

Épen úgy vagyunk velök, mint a levegőt tisztító széllel. Ha nem fúj, a levegő beszennyeződik és ragályozó kört terjeszt minden benne élő szervezetben és hiányával megmérhetetlen a pusztulás; ha fúj, akkor elvezíti tisztító munkáját, és minél jobban fúj, ha vihar, szélvész lesz belőle, annál rohamosabb, de tökéletesebb lesz a munkája, de a nyomában is annál nagyobb árok keletkezik.

A magyar szabadságharcz előtt keletkezett s alatta minden emberlakta, legfeljesebb pontra is eljutott szabadságeszmék elseperték a társadalmi kasztokat s a természetadta emberjogok általánosakká lettek: nincs többé szerzett jog. Ami joga az egyiknek, az a másiké is.

Az államhatalom többé nem kiváltságosok tulajdona, hanem az egész nemzeté, az állam polgárainak összesége — legalább elvben.

Csak hogy amig előbb az emberek egy része majdnem csak jogokat ismert és élvezett, addig a másik és sokkal nagyobb része majdnem csak kötelességeket ismert és teljesített. S a midőn a csak kötelességeket ismerő emberréteg jogokhoz jutott, eddigi

szolgaságának bére helyett azon munkaerőre volt utalva, amely karjaiban rejlett, s amelyet csak nagyon gyéren tudott áruba bocsájtani, mert a nyers erőből hiányzott az intelligencia, az a képesség, hogy különböző, keresett munkákat (minő az iparosság stb.) is tudjon végezni.

Igy, vagy ilyenformán volt ez más országokban is.

A nagyban kínált munkaerőt az „élelmeselek” jól kitudták használni a magok javára és ezt mint vagyont felhalmozták.

Igy keletkezett a régi birtokos osztályon kívül vagy a mellett az iparos; a kereskedő és a pénzarisztokrácia, a mely a maga létfenntartásához — mint ilyen — már nincs a munkás kezekre szorulva, vagy éppen annak kiszolgáltatva, s ezért is, meg azért is, mert a mindennapi kenyérért küzdő emberek száma majdnem mindig nagyobb, mint amennyi munkás kézre szükség van, majdnem mindig a munkaadó szabja meg a munkáskéz munkájának árát.

De a terjedő civilizáció és a nemzeti érintkezés az embert mindinkább fel-emeli, mindinkább felkelti benne annak tudatát, hogy a vagyon a munkás és munkaadó között végbement, nem egészen arányos osztozkodásnak a gyümölcse, hogy tehát a jólétnek vasszekrényekbe zárt fölősege még több ember jólétének is lehetne szerzője; de meg, s épen ezért is megnöveli az emberek igényét és előáll egy nagy társadalmi harc, amely a terhek viselésének lényegileg is egyenlő kötelességét, a jogok élvezésének tényleg is egyforma előnyeit követeli meg minden ember számára.

De amint általában sohasem akkor jár a tisztító szélvihar, ránczdörgés, amikor már semmi sincs a réten, mezőn, szőlőben elpusztítani való, úgy az emberi eszmék is

mindig találhatnak útjukban a vést megsemmesítő anyagot.

Ez az anyag most is fel van halmozva, s ha minél előbb tör ki a vihar, annál kárttevőbb is lesz a munkája, mert nagy eszmék befogadására és érvényesítésére ritkán alkalmasak, érettek a népek, ami természetes is; hiszen a nagy eszméket adó emberek általában évtizedekkel, de sokszor évszázadokkal is megelőzik korukat.

Hogy a nagy eszméket minél könnyebben és minél kevesebb kárral fogadhassák be és érvényesíthessék az emberek, a népek, ahhoz őket alkalmassá kell tenni.

Ez pedig első sorban a nevelés feladata.

Minél általánosabb a műveltség és minél magasabb fokú ez, annál könnyebben, annál csekélyebb megrázkódtatással, tehát annál kevesebb kárral fogadhatja be és viselheti el az általános boldogulást célzó és szülő eszméket.

A nevelés általánosítására, a minél magasabb fokú műveltség terjesztésére ma már minden arra hivatott tényező megteszi a maga kötelességét, sőt ezen tényezők gyakran nemes versenyre kelnek egymás között, sőt: az állam kényszerítő eszközöket is alkalmaz.

Ha van, és mert mégis van fogyatkozás, ennek mi emberek vagyunk az okai. Részint azok, akiknek a nevelés áldását be kellene fogadnunk, részint pedig azok, a kik amennyiben módunkban van, nem hozzuk meg az ehhez szükséges anyagi áldozatot, vagyis: nem teljesítjük ebbeli anyagi kötelezettségünket.

Vagy hány tehetséges gyermek kénytelen a tankötelezettség lejártával (sokszor még előbb is) örökre elhagyni az iskolát, mert szülői az iskoláztatással járó kötelezettségek teljesítéséhez elengedhetlen kellekek

TÁRCSA.

Peti cigány.

Elbeszélés.

A „BAJAI HIRLAP” EREDETI TÁRCSÁJA.

Irta: Mártonffy Imre.

A Kárpátok alján, kis folyó partján kunyhó állt, melyet óriási gerendák tartottak össze.

A teteje zsindelezelt s a kicsiny ablakokból gyér világosság hatolt ki.

Kegyetlen hideg téli napon valaki gyöngén kopogtatott a kunyhó ablakán s a kunyhó lakója Major Gábor bosszusan kelt föl meleg ágából, belebujt báránnyőr bundájába és nyersen kérdezte:

— Ki van ott künn?

Halk női hangon kért valaki bebocsátást. Major Gábor az ablakon át egy cigányasszonyt pillantott meg, s a hajléktalan kemény szavakkal utasította el. Ekkor azonban csecsemőnek éles sirása hallatszott.

A parasztember felesége, ki eddig nyugodtan feküdt az ágában, hirtelen kiugrott, az ajtóhoz sietett, a reteszt félretolta és a cigányasszony felé kiáltott:

— Jer be! A gyermeked megfagy a retentő hidegben!

A cigányasszony remegett és ingadozott, a parasztember azonban erős karjával megragadta és bevezette, majd a kemence mellett levő padra ültette.

Kibontotta a cigányasszony kendőjét, s néhány napszerű gyermeket vett elő kebléről. A csecsemő elgémberedett tagjait megdörzsölte és meleg ágába fektette.

— Honnan jössz? kérdezte Major Gábor a cigányasszonyt, de a nő csak összefüggéstelen szavakat hebegett szederjes ajkával.

A parasztember a szegényes lámpát meggyújtotta s a világosságnál látta, hogy a cigányasszony vonásai eltörzültek.

Hörgött a boldogtalan és küzdött a halállal. Néhány óra múlva meghalt a hajléktalan cigányasszony, hogy megtérjen a boldogok otthonába.

— Nyugodjál békében, habár senki se halottat könnyeket érted.

— Ez aztán fura história, szólalt meg Major Gábor és fületővét vakargatta, — most ez a cigány poronty a nyakunkon marad.

Még szerencsétlenséget hozhat ránk, de megtartjuk, az igaz, még nagyobb baj lenne, ha kidobjuk. Mit tegyünk hát?

— Gyerekből, pohárból soha sem elég, aztán felnő ez a pad alatt is, mondta rá a parasztember, s gondolkozva tekintett az árva teremtre, mely most teljesen az ő irtalmára volt bízva.

Milyen csunya, ránczosképu fiu volt.

Ha szép lett volna, a jószívű parasztember megszerette volna, de az a kis csunya fiúcska csak szánalmat keltett szívében.

Másnap a kicsiny fiút megkeresztelték és Peti nevet adtak neki. A halott cigányasszonynál se pénz, se irást nem találtak. Nem tudták, hogy kicsoda, s csendesen eltemették.

Peti gyorsan nőtt fel.

Szegény nem volt szép, s bizony elmondhatták róla, hogy az ördög volt a nagyapja.

— Csunya, mint az ítélet ez a cigány fiu, mondták a leányok, s mikor fekete, mely tűzű, szomorú pillantásu szemét valamelyikre rávetette, szíve elszorult és sirva fakadt.

Peti erős lett mint a medve, büszke mint az őz és néma mint a sir.

A legkeményebb munkát is elvégezte, s enni csak akkor kapott, mikor már mindnyájan jóllaktak, mert mondá Major Gábor, mégis csak cigány maradt, a szentelt víz se mossa le róla a természetét.

Mit törődik evel Peti!

A folyó dalokat zengett neki, melyeket más nem értett meg, a napsugarak pompás képeket festettek számára, melyeket senki más nem látott.

Mikor hideg téli napokon a farkasok ordítása hangzott, a cigány fiuban felébredt a vad érzés, a vágy, melyet minden vadász érez, ha zsákmányra vél lenni.

Olyan vadász volt Peti, minőt nem egyhamar találni.

Szembeszállt a farkasokkal, medvékkel, melyek a Kárpátokban bőven vannak, s sokat megölt közülök.

Egyszer egy medvével viaskodott; a vad állat jobb arczából kapott karmaival, s jobb szemét kikaparta.

— Legalább nem leszek katona, mondta Peti nyugodtan.

— Hát azt hiszed katonáknál megettek volna? kérde Major Gábor. Csak enivalód legyen, neked az mindegy, akárhol vagy.

A cigány hallgatott, s félszemével forró, szerelmes pillantást vetett Juliskára, jövőjének gyönyörű szép leányára, s lehetett gondolni, hogy ő az a mágnés, mely Petit a Kárpátok eme kis kunyhójához köti.

Juliskának sejtelve se volt arról, hogy a cigány mily szenvedélyesen szereti. Azt tudta, hogy ő volt a vidék legszebb hajadona, s hogy a leggazdagabb parasztleányok közül választhat magának férjet, de a barna csunya cigány fiu iránt csak szánalmat érzett, s nem jutott volna eszébe, hogy szívét neki adja, különösen mióta félszemű lett szegény s még rutábbá vált.

Egyik ünnepnapon Juliska mellett ült, s hallgatag volt, csak a szemé beszélt. A szép, kék szemű leány azonban süket és vak volt mind ezekre.

Juliska széptevői közül Peti legjobb gyűlölte Józsefet, mert oly fehér volt, mint egy leány,

hiján szükkölködnek; hány iparos, stb. nem részesülhet a szakjában való továbbképzés áldásában, mert az élet gondjai nem engedik meg neki a továbbképzést, hanem a kenyéért való munkára kényszerítik.

Vagy mit tettünk eddig mi társadalmi kötelességünk ily irányban való leróvása érdekében?

Egy pár alapítványt látunk gymnasiu-munkánál, amelyeknek legfőbb célja az emberben Isten adományának megjutalmazása. Alárendeltebb bennök a szegényes anyagi viszonyok között élő tanulóknak vagy ezek szülőinek az iskolázatás gondjait elviselhetőbbé tenni. — Tanítóképzők már 33 éve áll fenn egyetlen alapítvány nélkül, városi polgári iskolánk sem dicsekedhetik sokkal többel.

A szülőnek első sorban a maga gyermekét felnevelni és megélhetését biztosítani a kötelessége. De ha a szülő ebbeli kötelezettségének eleget tett, vagy ha ilyen kötelezettségei nem voltak és nincsenek az embernek, akkor előáll a társadalom iránti kötelezettség, amely iránt — fájdalom! — nagyon gyenge az érzékünk, s amely azt parancsolja, hogy abból, amit a társadalom által — akár szereztük, akár örököltük — birunk, adjunk a társadalomnak is.

Ezt pedig alapítványok létesítése által eszközölhetjük, amelyek — így — közvagyonná válván, mint a műveltség terjesztésének eszközei is, meg közvagyon természetűknél fogva is, a nyomort enyhíteni, az elégtelenséget elnémitani vagy legalább kevesíteni s az ember emberies létének különbségét eltüntetni volnának hivatva.

Ebben az irányban hatni, a nevelők feladata ugyan első sorban, csak hogy, mire az ember abba a helyzetbe jut, hogy alapítványokat tehet, akkorára már egy másik nevelő, az élet elvégezte az ő átalakító munkáját. Ez az élet pedig példákkal végzi az ő nevelő munkáját egy irányban. No ebben az irányban pedig keveset tanulhatunk.

Hanem váljunk a jövő nemzedék példájává!

Ebben azután az ügyvédek, orvosok és közjegyzők tehetnek legelőbbet, szerezhetnek sokkal nagyobb érdemeket, mint a melyek érmek, rendezek által kifejezhetők: a nemes öntudat megnyugvását, büszkeségét, mert tettek embertársaik boldogításáért valamit.

Nem volna szabad egyetlen alkalmat sem elmulasztani, hogy jobbmódú embertársaikat végrendeletek alkalmával a közjótékonyág gyakorlatását kísérő Isten áldására ne figyelmeztessék.

Az emberek általában jószívűek. Végrendeleteik alkalmával különösen hajlandók a jócselekedetre. Ha van, aki őket ilyenkor a jóra serkenti, bizonyára sokszor meglesz a jóakaró tanács vagy buzdítás jutalma.

Nagel Sándor.

Új utcanevek.

A város törvényhatóságának bizottsága az alatt felsorolt utcákat új utcanevekkel látta el s egyben elrendelte, hogy minden utca külön-külön 1-től kezdődő házszámmal kezdődjék, oly módon, hogy az egyik oldalon a páros, a másik oldalon a páratlan házszámok alkalmazassanak.

Az új utcanevek és házszám-táblák kifüggesztése a napokban veszi kezdetét.

Az alatt betűrendben felsorolt új utcaneveknek a következő régi utcanevek felelnek meg:

Új utcanevek:

Alkotmány-utca: Szakadás utca (I).
Arany János-utca: Gránátos-utca (I).
Attila-utca: Fürdő-utca (I).
Árpád-utca (a főtértől a deszkás-utcáig): Provália-utca (I).
Gróf Batthyány Lajos-utca: Gyász-utca, Halás-utca (I).
Báthory István-utca: Holló-utca (tívesen Ván-utca) (VIII); a Holló-utca párhuzamos a Vágó-híd-utcával.
Bem József-utca: Zöld-utca (VII).
Bende Imre-utca: Oroszlán-utca (I).
Bezerédj Pál-utca: Vidra-sor (IV).
Berényi Dániel-utca: Iskola-utca (I).
Bethlen Gábor-utca: Szunyog-utca (I).
Béla király-utca: Parti-utca (I, VIII).
Budapesti-út: Pesti-út (I, II, III).
Czirfusz Ferenc-utca: Kaszárnya-utca (I, V, VI).
Damjanich-utca: Rév-utca (I, VII).
Deák Ferenc-utca: Ferenc-utca (I).
Galamb-utca: Zseb-utca és Galamb-utca (I).
Hattyu-utca (a Sárkány- és Schwarz-féle ház sarkától a Reiser-féle ház sarkáig terjed).
Hunyady János-utca: Szél-utca (VIII).
Szent István-tér: Szentháromság-tér.
Jókai Mór-utca: Özvegy-utca (I).
Kacinczy Ferenc-utca: Borrev-utca (I).
Katona József-utca: József-utca (I).
Kálmán király-utca: Vám(vágóhíd)-utca (VIII).
Kenderesi zug (a Feeske-utcától jobbra, a Fleischmann- és Hengl-féle kertekig terjed).
Kinizsi Pál-utca: Korona-utca (VII).
Kis-utca (összeköti a Petőfi Sándor- és Mészáros Lázár-utcát).
Klapka György-utca: Ács-utca, Veronika-utca (II).
Kölcsy Ferenc-utca: Sóház-utca (i, II).
Madaéh Imre-utca: Ujvilág-utca (II).
Mátyás király-tér: Kisvártér (I).
Mészáros Lázár-utca: Kismészárszék-utca (I).
Munkácsy Mihály-utca: Remény-utca (I).
Patak-utca: Kispatak-utca, Retek-utca (VI).
Parti-utca: Szurdélia-utca és Parti-utca (egy része) (I).
Pető-utca (párhuzamos a Holló-utcával).
Petőfi Sándor-utca: Kéményseprő-utca, Kishid-utca (I).

Pokorny János-utca: Kórház-utca (VI).
Posta-utca (városi székház és postaépület között).
Rákóczy Ferenc-utca: Elefánt-utca (III), Telep-utca (II).

Szarvas Gábor-utca: Szarvas-utca (I).
Szenes utca (a Miklós-utca sarkától a Szenes-térig terjed).

Szent László-utca: Sóház-utca (II).
Széchenyi István-utca: Vadász-utca (I).
Takarékpénztár-utca (a Sárdi-ház kis kapujától az Erzsébet királyné-utcáig terjed).

Tél-utca: Katona-utca, Tél-utca (IV).
Tóth Kálmán-utca: Tóth Kálmán-utca (I) és Feeske-utca (V, VI).

Türr István-utca: Kisvártér-utca (I).
Vesselő-utca: Tavasz-utca (VIII).

Vörösmarty Mihály-utca (a báró Eötvös József-utca a városi bérháztól a gróf Zichy Bódog-térig terjed, a Michitsch- és Schnetzer-féle házzal végződik; a gróf Zichy Bódog-tér a Poltermann-háztól a plebániatemplomig, továbbá a Casinótól a Zircziek rendházáig terjed; a Vörösmarty Mihály-utca a Haynald-utcától a Kossuth Lajos-utcáig terjed); Báró Eötvös József-utca (részben a Haynald-utcától a Kossuth Lajos-utcáig változik).
Zrinyi Miklós-utca: Szercesen-utca (VIII).

Az utcanevek után zárjel közt levő római számok a városrészeket jelzik rövidítve és pedig: Belváros (I), Józsefváros (II), Istvánmege (III), Katonaváros (IV), Kiscsávoly (V), Rókusváros (VI), Szállásváros (VII), Homokváros (VIII), Szentjános (IX).

Helybeli és vidéki hírek.

Új bírósági végrehajtó járásbíróágunknál. Az igazságügyminiszter *Fehér Géza* bajai kir. járásbíróági végrehajtót a szászrégeni járásbíróágához helyezte át. helyébe pedig Bajára *Markovics Sándor* Sámuel heöcsabai lakost bír. végrehajtóvá nevezte ki.

Eljegyzés. Nemesiliticsi *Dr. Alföldy Béla* bikityi orvos múlt vasárnap jegyet váltott *Kulcsich Blanka* úrhölgygel.

Táncestély a lökertenben. A szokásos lökerti táncmulatságot *ma este* megtartják. A tánc 8 órakor veszi kezdetét. A délután folyamán czél-lövészet lesz a lökertenben.

Elhunyt bajai 48-as honvéd főhadnagy. A nagy idők tanúinak immár gyér sora egyre ritkúl. A héten megint kidőlt egy a szabadságharcz kiküzdőinek sorából, még pedig ezúttal olyan, aki ha szerb nemzetiségű volt is, jó és lelkes magyar maradt mindvégig. *Wukelich* Tivadar ny. vasuti állomásfőnök és 48-as honvéd főhadnagy, ki Baján élte át nyugalomban életének utolsó két évtizedét, f. hó 22-én, 77 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése bajtársainak és nagy közönségnek őszinte részvétele mellett ment végre kedden délelőtt. Nyugodjék békében!

Beiratások a főgymnasiunban. A helybeli cziszt. r. kath. főgymnasiunban szeptember hó 1., 2. és 3-ik napjain (mindig délelőtt 9—12-ig) lesznek beiratások.

karsu és nem nagyon erős. Peti a hogy gyűlölte a szőke Józsefet, eg y imádtá Juliskát.

Egy őszi napon József elvette a leányt. A fiatal férj Major Gábor házába költözött. József kedvébe akart járni Petinek és esküvője napján egy forintot adott neki, de a szegény visszadobta lábához és sziszegé:

— Tartsd meg magadnak, jó lesz koporsó-szőkekre! aztán sarkon fordult és eltűnt.

Hetekig volt távol, végre egyik este megjelent lesoványodva, rongyosan és megtörtén; senki se kérdezte, hogy hol volt, s ő is némán végezte munkáját. A boldogtalan folyton Juliskára gondolt, ki nem lehetett az övé.

Télen, mikor a gazdasági munkák pihentek, az erdőben fát vágtak. A férfiak nappal az erdőben tartózkodtak, s csak alkonyatkor tértek haza.

Peti szívesen dolgozott az erdőben, de reszketett a dühötől, mivel a gyűlölt József mellett volt. Gyakran gondolt Peti arra, hogy gyűlölt vetélytársát jó volna eltenni láb alól.

Egyik napon nagyban dolgoztak az erdőben, mikor József, a szolgálja és Peti haza akartak menni. Ekkor hosszú, borzalmas ordítás hallatszott. A szolga halott halvány lőn, s keresztet vetett magára, mormogván:

— Jézus, Mária, szent József. Itt vannak a farkasok! és ezzel elrohant mint a nyúl, s két társát a vadállatok közt hagyta.

Egy pillanat alatt Peti agyát átjárta a bosszu gondolata.

— Itt van az alkalom, mikor ezen az emberen bosszút állhatsz. Hadd tépjék szét a farkasok, legalább nem fogja Juliskám többé szeretni.

De e pillanatban lelki szemei előtt megjelent Juliska arca, a mint kék szemeivel könnyöröge tekint reá.

— Nem, annak az embernek, kit Juliska szeret, nem szabad ily borzalmas halállal kimulnia,

Juliskának megrepedne a szíve, ha Józsefet a farkasok szétépnék.

— Menekülj! ordított József Peti. Menekülj, lásd, ott jönnek felénk.

És a farkasok lelőg nyelvvel, tüzből ragyogó szemmel, vad, verszomjas tekintettel közeledtek. Tompa ordítások úgy hangzottak az emberek fülébe, mint a halálharang.

A csapat élén hatalmas vén farkas rohant. Peti lőtávolba engedte közeledni, aztán óvatosan czéltzott rá.

A lövés eldőrdült és a bestia a vérében fetrengett. De az öreg pusztulása nem riasztotta vissza a többieket. Még jobban törtettek előre.

A félelem Józsefet megbénította. Annélkül, hogy czéltzott volna, belelőtt a farkas csoportba.

A golyó nem talált és így a lövés kárba veszett. A cigány oly mozdulatlanul állott a helyén, mintha érzébtől öntöttek volna oda.

Csak akkor lélt, mikor biztosra vette, hogy a golyója nem téveszt el czéltját, s minden egyes alkalommal a megsebzett farkasok a hóban vergődtek.

De végre ellőtte utolsó golyóját is.

— Add ide golyózacskódat, mondá Peti Józsefnek.

— Üres már, felelt József kétségbeesve. Elvesztünk!

— Csak én vagyok elveszve! kiáltott fel Peti szilárd hangon. Neked menekülnöd kell! Gyorsan mászáld fel erre a fenyőfára. Az ágakkal és puskatusommal majd csak elbírok valahogy e bestiákkal!

— Hogyan? Én téged gyáván hagyjalak el? kérdé József dühösen.

— Gondolj Juliskára! Feleségedet özvegygé, s születendő gyermekedét áravá akarod tenni? felelt a cigány szenvedélyes hangon. Te neked

élned kell, mentsd meg magad Juliskád kedvéért!

És az ellenkező férfit erős kezekkel megragadta, s a fenyőhöz vitte, s kényszeríté, hogy mászszék fel rá, aztán odatámaszkodott a széles fának és bátran nézett a halál szemé közé. Ordítva, gyilkos vagy! csillogó szemekkel rohantak a farkasok Peti felé. Kétségbeesve harcolt és drágán adta oda életét, de végre az erős ember érezte, hogy ereje hanyatlak. Hörögye hullott a földre és az egész csorda mohón rohant reá.

Ekkor lövések dördültek el. Az elmenekült szolga az erdzést és társait hívta segítségül. Ordítva, szűkülve menekültek el a farkasok, ott hagyva a biztos prédát. József leugrott a fenyőről és a halálosan sebesült Petihez hajolt.

— Peti, szólj, segíthetek valamivel rajtad? kérdé aggódva.

— Juliska... hebegé a haldokló. Ő az én csillagom! Oh, most örök éjjel borul reám!

Ezek voltak utolsó szavai, néhány pillanat múlva lelke elrepült abba a hazába, hol se gyász, se szomorúság nem honol.

Hullámozó erdei folyó, zengj neki dalt!
Halkan susogj, karsu fenyőfa!

A hó, mely gyökereidet befödi, a nemes-szívű ember vértől piros.

Ha egy cigány, vagy cigányasszony vetődik arra a vidékre, akkor azokat bőven megvendélik. Mindent adnak nekik, mi konyhájukban és pinczájukban van, mert Juliska mondta:

— Az ő népük az enyém is! Soha se fogok egyet is magamtól elutasítani!

Aztán két szeméből könnyet morzsol szét és sottogja:

— Nyugodjék békével, szegény Peti!

Halálozás. *özn. Mészáros Hunyady Antalné* úrnő hosszas és súlyos betegség után, folyó hó 27-én az esti órákban jobblétre szenderült. Tegnapi temették nagy közönség részvétel mellett.

Beiratások a tanítóképzőintézetben. A helybeli m. kir. állami tanítóképző intézetben, a folyamatban lévő építkezések miatt csak szeptember vége felé írják be a növendékeket.

A szabadkai új zsinagóga fölavatása. Jövő hó 17-én avatták föl — tudósításunk szerint — a szabadkai új zsinagógát. Az impozánsnak ígérkező innepélyre meghívják az összes megyei zsidó hitközségeket, melyeknek sorában bizonyára a bajai hitközség is képviselve lesz.

Garai Ferkó hírneves szegvárdi cigányprimást Deutch Mátyas szállodás megbízta, hogy egy új zenekart szervezzen vendéglője részére. A zenekar már játszik a Nemzeti Szálló teraszán.

A bács-vaskuti plébános kinevezése. *Pülger* Nándor, mint ideiglenes adminisztrátor immár 28 év óta működik a szomszédos Bács-Vaskuton, és ez idő alatt mintegy 5000 hívének lelki gondozását többnyire káplán nélkül, egymaga végezte. Legutóbb a kerületi papság azzal a kérelemmel fordult Császka György érsekhez, hogy a buzgó adminisztrátort és praktikus szociológust nevezze ki plébánosnak. Ez óhajnak a főpásztor a napokban egy gyönyörű leirattal eleget is tett és kinevezte *Pülger* Nándort vaskuti plébánosnak. E leirattal, reméljük, az áldatlan patronusi kérdés megoldásának is hatalmas lökés adott. A hír a községben és a környéken is megleledést keltett, s ez örömmel ösztönözte a közönséget, hogy az új plébánosnak üdvözölésére siető községi előjáróság, a tanítói kar s a község apraja-nagyja.

Köszönetnyilvánítás. A *Bajai Takarékpénztár* tekintetes igazgatósága a kibocsátott felhívásra az elárgott és segélyre szorult 48/49-es honvédek segélyező-bizottsághoz folyó évi hozzájárulás címén 40 koronát juttatott; ezen nemes adományért az inséges honvédek nevében hálás köszönetét nyilváníttja a *segélyező-bizottság*.

Megfelebezett bajai tanítóválasztás. Mint már közöltük, a helybeli ág. hitv. evangélikus egyház-község nagy része, — a múlt héten mindössze 3 szótöbbséggel tanítóvá választott *Bayer* Ede földik megválasztását felebezéssel támadja meg. — A felebezők, kiknek táborába a hitközség egész értelmisége sorakozik, az eddig közmegelegedésre működött *Bartal* Dezso helyettes tanítót akarja megerősíteni állásában, ki előzékeny modorával és kitűnő képességgel mindenki elismerését kivívta. *Bartal* Dezso a felebezés jogérvényes elintézéséig, melynek sikerében bíznak, továbbra is megmarad állásában.

A Miasszonyunkról nevezett iskolánál bajai leánynevelő intézetében szeptember hó 1., 2. és 3-án történik meg a félév, de az előadások csak október hó 1-én veszik kezdetüket.

Beiratás az ev. ref. iskolában. A bajai ev. ref. elemi népiskolában a növendékek beiratása szeptember hó 1—5 napjain d. e. 8—11 és d. u. 2—4 óráig fog megtartatni. Felkéretnek a szülők, hogy gyermekeik beiratását a jelzett napokon személyesen eszközöljék.

Beiratások az izr. iskolákban. A bajai izr. iskolákban a javító- és pótlóvizsgálatok f. hó 31-én d. e. 9—12 óráig, a beiratások szeptember hó 1., 2. és 3-án d. e. 9—12 óráig történnek. Az iskolaév ünnepi megnyitása pénteken, szeptember hó 4-én d. e. lesz.

Felhívás az elemi iskolai beiratásra. A belvárosi-, felső- és alsóvárosi róm. kath. népiskoláknál az 1903/1904. évben a mindennapi iskolakötelesek beírása szeptember hó 1—3-án történik. 4-én reggel 8 órakor ünnepléyes istentisztelettel megnyitjuk az iskolai évet. 5-én pedig megkezdjük a rendes tanítást. A beírást d. e. 8—11-ig és d. u. 2—4-ig a vezértanítók teljesítik. A tanítás-díj és a 30 filléres nyugdíjjárulék előttük fizetendő. Mindennapi iskolába kötelesek iratkozni azon iskolakötelesek (fiúk és leányok), kik 1903. évi augusztus hó 31-én betöltik életük 6-ik évét, ellenben 12 évesek még el nem múltak. Azon iskolakötelesek pedig, kik 12-ik évüket betöltötték, de 15-ik évüket még nem haladták és középiskolába, polgári, iparostanoncz vagy gazdasági ismétlő iskolába nem járnak; az általános ismétlőiskolába kötelesek beiratkozni. Utóbbiak a felsővárosi iskolába járnak. A beírást ideje: október 15—30. Mindazon szülők, kik a félévvelre kitért időben gyermekeik beírását elmulasztják, az 1868. évi 38. t. cz. 4. §-a értelmében büntetettek, gyermekeik pedig semmiféle segélyben részesülni nem fognak. A szülők érdekében áll, hogy gyermekeiket személyesen irassák be. — *Végül az érdekelt szülők tudomására adom, hogy az új iskolai évben az iskolások rendelkezése folytán, a belvárosi és alsóvárosi iskolánál a IV. fű-osztályal kapcsolatban beállítjuk az V. osztályt. Ezen rendelkezés értelmében a felsővárosi iskola növendékei közül azok, kik az V. osztályba fölépíthetnek, továbbtanulás végett a belvárosi iskolába utasítottak.*

Mikor lesz az idén sorozás? Utón-utófele ezt a kérdést halljuk egyre, de határozott feleletet senki se tud adni. Ahogy legújában értesültünk: az idei sorozásból nem lesz semmi, még ha mindjárt nyomban el lehetne is oszlalni az ex-lex-es állapotot és kormány nélkülséget, az obstrukciójával egyetemben. A „Katonai Rendelet Lapja”, szerint az ujonczhiányon egyelőre úgy segítenek, hogy az októberben szabadságolando katonákat 1904. évi január 1-ig bentartják, amire a véderőtörvény 8. §-a följogosítja a hadvezetőséget. Ha pedig 1903. december 31-ig nem jönne létre az ujoncz törvény, úgy a póttartalékosok behívásával fogják pótolni a január 1-jével szabadságolando katonákat.

Tanítói és tanítói pályázatok Szabadkán. Szabadka sz. kir. város községi iskolaszéke — szeptember 5-iki lejáratával — pályázatot hirdet egy 1000 kor. évi törzsfizetéssel és 240 korona lakpénzzel javadalmazott tanítói, egy 1200 kor. évi fizetés és 240 korona lakbérrel díjazott polgári fiúiskolai segédrajztanári és két tanjai tanítói állásra, melyek egyenkint 900 korona évi törzsfizetéssel és 1/2 láné föld haszonélvezetével vannak egybekötve, s a melyekre férfi- és nőtanítók egyaránt pályázhatnak. Az állások mindegyikével 100 korona ötdévenkénti korpótlék is jár.

Beírás a szegedi felső kereskedelmi iskolába. A szegedi áll. felső kereskedelmi iskolába a folytatólagos beiratások szept. hó 1—4. napjain lesznek, s mivel az osztályok párhuzamosak, minden osztályban van még hely.

Felülírtések az 1903. évi auguszt. hó 15-én az ipartestület által rendezett táncmulatságon: Fischer Pál 3 kor. Rózsahegy József 1 korona. Kovács N. 40 fill. Kovács Andor 2 kor. Buday István 2 kor. Szauder Sándor 1 kor. Preimajer Pál 10 kor. Lonczek József 1 kor. Suhajda János 1 kor. Kapeller Rezső 1 kor. Dr. Szirmai Vidor 2 kor. Lengyel Gyula 1 kor. 20 fill. N. N. 40 fillér. Schnell Ferencz 1 kor. Utry Lajos 1 kor. Szalay Andor 1 kor. Kovács Gyula 1 kor. Komáromy N. 40 fill. Halpauer András 60 fill. Pock Károly 40 fill. Wunderlich József 2 kor. Beirer Miklós 1 korona. Tüski József 40 fill. Nánay Lajos 3 kor. Szeile Ferencz 1 kor. N. N. 4 kor. 40 fill. Bodrogi Gyula 8 kor. 40 fill. Demetrowics Emil 2 kor. Bajai Péter 1 kor. Varga László 1 kor. Breuer Zsigmond 1 kor. Reich Salamon 4 kor. Godár Lajos 2 kor. Dr. Molnár Samu 1 kor. Gyarmaty Emil 1 kor. Szende Bela 1 kor. Fogadják a testület és a kör hálás köszönetét.

Tolvaj cseléd. Fischer Pál kereskedő f. hó 26-án jelentést tett, hogy tőle többrendbeli ékszer és fegyvernemű ellopatott. A lopással cselédjét, *Szellmann* Magdolnát gyanúsítja, kinél többféle háztartási czikket és fegyverneműt meg is talált. A cseléd a lopást tagadja ugyan, de a vizsgálat ellene mégis megindult.

Erőszakos legények. Bösze Péter cipész-segéd özv. Kapeller Jozsefnénál volt alkalmazva, de onnan elbocsátották. Azóta többször megfenyegette Kapellernét, hogy megöli, miért is megtiltották neki, hogy Kapellerekhez elmenjen. Bösze, Vida János tartságában f. hó 26-án este 8 órakor mégis elment Kapellerekhez, ott az ajtót erőszakkal benyomta és megfenyegette a házbelleket, kik közül a segítők felszólították a legényeket, hogy távozzanak. A felszólításnak csak annyi eredménye volt, hogy Stekler Ádám segédet megszurták. A nagy szorultságban Kapeller Irén kétszer a levegőbe lőtt, mire a legények megijedtek és elmentek. A vizsgálat ellenök megindult.

S P O R T.

Bajai huszártisztek részvétele a szabadkai löversenyen.

A szabadkai 4-ik honvédhuszárezred tisztikarának versenye.

A m. kir. szabadkai 4-ik honvédhuszárezred tisztikara szeptember 6-án löversenyt rendez Szabadkán, a paliesi ut mellett.

A verseny-rendező bizottság a következőképpen alakult meg: bírák *Schmausz* Endre Szabadka és Baja városok főispánja, bajsai báró *Vojnits* István orsz. képviselő, szentiványi *Skrinjár* Mátyas ezredes, dandárparancsnok, *Borovicsény* Gyula cs. és kir. kamarás, ezredes, az ezred parancsnoka; versenybizottság: *Hoffmann* Lipót alezredes (Baja), az ezred 1. osztályparancsnoka, *Hummel* Árpád (Baja), *Tóth* Kálmán századosok és *Vezér* Károly főhadnagy; indítók: *Hübel* Emil százados és *Viczián* Elek főhadnagy (Baja); mérlegnél: *Trajor* Károly főhadnagy; pályafelügyelők: *Horváth* Lajos, *Schnitzler* Károly (Baja) századosok, dezséri *Gyura* Árpád (Baja) Antal főhadnagyok, *Jakabffy* Andor és *Fernbach* János tartalékos hadnagyok.

A fényesnek ígérkező verseny programja 7 pontból fog állni, melyek a következők:

I. Gát verseny, két tiszteletdíjjal. Az első *Hoffmann* Lipót bajai alezredes, a második az ezred tisztikara adja. Erre beérkezett 4 nevezés.

II. Akadályverseny, két tiszteletdíjjal, melyet

báró *Vojnits* István országgyűlési képviselő ad a győztesnek és az ezred tisztikara. Erre a pontra 37 nevezés történt.

III. Altiszti vadászverseny négy díjjal.

IV. Akadályverseny három díjjal, melyek közül az első *Borovicsény* Gyula ezredes, ezredparancsnok, a második és harmadikat az ezred tisztikara adja. Erre 13 nevezés történt.

V. Huszárvadász verseny négy díjjal, az első lovasoknak.

VI. Akadályverseny, 4000 méter távolság, 11 akadálylyal. Első díjat a tisztai hölgyek, a második és harmadikat az ezred tisztikara adja. Tét 10 korona. A díjakért 19 sportsman fog küzdeni.

VII. Vigaszverseny, *Kiss* Aladár százados, és az ezred tisztikarának 2 díjáért. Nevezések a helyszínen.

A nagyszabású verseny iránt rendkívüli érdeklődés mutatkozik, nemcsak a sportkedvelők, de a közönség körében is arra városunkból is sokan rándulnak át Szabadkára.

S Z I N H Á Z.

Szintársulatunk szervezkedése.

Pesti *Ihász* Lajos, a szabadka-bajai színi kerület igazgatója, úgy látszik, megszívlelte a sok panaszt, melyet ellene társulatának szervezetenl volt és a legutóbbi saison számos fogyatékosságai miatt emeltünk, s hir szerint, most nagyban fáradozik társulatának teljessé tételén, az őszi saisonra. *Csak kívánatosnak tartjuk, hogy ne csak Szabadkára, hanem már október 1-én hozzánk is a teljes teli társulattal vonuljon be, mert különben kénytelenek leszünk ellene és társulata ellen ismét fölvenni a harcot — a városunkban csak nemrég föllendült színpártolás megóvása érdekében.*

A társulat szervezkedéséről szentesi tudósítónk a következőket írja:

Az új primadonna, *Áldor* Juliska e hó 25-én lépett fel először Szentesen és valóban gyönyörű és színes koloratúrájával, meg úgyes játékaival is köztetszest aratott. Kivüle, *Gerlaci* Hermin és *Nemethé* Ilonán kívül szoubrettenek szerződöttve van még a társulathoz *Bónis* Margit.

Papp Miska és felesége *Tárnoki* Gizella, akik csak tavasszal jöttek a társulathoz, a „Király Színházhoz” szerződven, szeptember 1-én eltávoznak. Helyettük *Csiszér* Kálmant és *Csiszér* Sáríkat szerződöttve az igazgató.

Fiatalkorú *Olasz* Klári, a kit a színi kiküldöttek, mint tehetséget említtettek, hősnő és drámai anya szerepekre most szerződött Pesthez *Szilágyi* Berta, akinek igen jó neve van a vidéki színeszetben. Hősszerelmesnek *Fehér* Gyula szerződött.

Operette buffónak *Heggyessy* Gyulát szerződöttve és most meg fiatal szerelmes és síheder színészre van szükség, hogy a társulat teljes legyen.

A társulat tegnap szombaton Szarvason kezdte meg az előadások sorát.

Nyilttér.*)

Borivóknak, kik a bort savanyúvízzel kezezik, retik vegyíteni. Mindenkinek ajánljuk.

MATTONI-FELE

GISSHÜBLER

legjobb és legfinnyos

SÁVANYÚVÍZ

Jan. ható. E víz közömbösíti a bort savát és az itának eleve kellemes, ingerlő mellékzét ad, annálkül, hogy azt fokozta festené.

*)E rovatban közöltékkért felelősséget nem vállal a szerk.

HIRDETÉSEK.

A belvárosban,

Michitsch István-féle házban

egy utcza lakás

földszinten

november hó 1-ére kiadó.

Üzlet áthelyezés.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Szt.-Antal utczában lévő elsőrendű

NŐI SZABÓ DIVATTERMEMET

a Haynald-utczába, a „Bárány szálloda” mellé helyeztem át.

Egyben bátorkodom a n. é. közönség nagybecsű bizalmáért esedezni és kérve, hogy engem b. megrendeléseikkel itt is felkeresni kegyeskedjenek.

Kiváló tisztelettel

Weisz Henrik,
női szabó.

Jól kiképzett angol szabók és varrónők alkalmazást nyerhetnek.

Törlesztéses kölcsönök

engedélyeztetnek földbirtokokra a Bácskában 600 korona, 700 korona, sőt 800 korona is katasztrális holdanként, a földek becsértéke és valóságos forgalmi ára arányában 10 évtől 50 évig terjedő törlesztésre, különösen előnyös feltételek mellett.

Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

SCHÄFFER VILMOS
bankigazgató
SZEGEDEN.

Megbízható, szolid ügynökök alkalmaztatnak.

Le Griffon

valódi francia

szivarkapapír és hüvely.

Kapható minden jobb kereskedésben.

Fekete selymek

a legnemesebb színezésben és szavatossági jegy jó viseletért, ugymint selymszővetek mindenféle nemből a legnagyobb választékban és a legdivatosabb mintákban. Szétküldés minden mérték szerint díj- és vámmentesen mindenki részére. Minták, a kívántak megjelölése mellett díjmentesen. Levéldíj Svájcba 25 fillér.

Selymszővetgyár Union

GRIEDER ADOLF ÉS TÁRSA ZÜRICH P. 24.

3

kir. udvari szállítók

(SVÁJJCZ.)

362. szám.

v. 1903.

Árverési hirdmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a bácsalmási kir. járásbíróóság 1903. évi V. 208. számú végzése következtében, **Dr. Neu József** ügyvéd által képviselt **Práger Károly és testvére czég** javára — **Jordán Béla** ellen, 254 K. s járulékaik erejéig 1903. évi július hó 17-én foganasított biztosítás kielégítés végrehajtás útján lefoglalt és 794 K. becsült következő ingóságok, u. m.: butor, hintó, sertés, stb. nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a bácsalmási kir. járásbíróóság 1903-ik évi V. 208. számú végzése folytán, 254 kor. tőkekövetelés ennek 1903. évi június hó 1-ső napjától járó 6 % kamatai, 1/3 % váltó díj és eddig összesen 84 kor. 80 fl. bíróság már megállapított költségek erejéig **Katy-máron**, alperes lakásán leendő eszközlésére 1903. évi **augusztus hó 31-ik napjának délelőtti 11-ik órája** határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták, és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Bácsalmáson, 1903. évi augusztus hó 17-én.

Pogány

kir. bírósági végrehajtó.

447. szám.

v. 1903.

Árverési hirdmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közzhírré teszi, hogy a szabadkai kir. járásbíróóság 1899. évi Sp. IV. 342/6. számú végzése következtében, **Kudlik Ádám** javára, **Schubert Gyula** ellen 60 kor. s jár. erejéig 1903. évi július hó 30-án foganasított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 2016 K.-ra becsült következő ingóságok, u. m.: zongorák és butorok nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a bajai kir. járásbíróóság 1903-ik évi V. 602/2. számú végzése folytán, 60 kor. tőkekövetelés, ennek 1898. évi július hó 1-ső napjától járó 5 % kamatai, és eddig összesen 58 kor. 50 fill-ben bíróság már megállapított költségek erejéig **Baján**, alperes lakásán 1903. évi **szeptember hó 3-ik napjának délutáni 1/2 3 órája** határidőül kitétik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Baján, 1903. évi augusztus hó 19-ik napján.

Fehér Géza,

kir. bírósági végrehajtó.

REISZ ÉS PORJESZ

BÚTORGYÁRA BÉKÉSCSABA

Fiók-telepek: Nagyvárad

BAJA

Erzsébet királyné-utcza, volt Mészáros-féle ház.

Modern butor. Teljes lakásberendezések.

Legolcsóbb gyári árak.

Mindenféle diszitő- és kárpitos munkák elvállaltatnak.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.



KAZAL JÓZSEF
KÖNYVNYOMDÁJA BAJÁN, BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF-UTCZA.



A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.

Mindennemű könyvnyomdai munkák a legszebb kivitelben elvállaltatnak u. m.:

könyvek, folyóiratok, ügyvédi- és kereskedelmi nyomtatványok.

NÉVJEGYEK.
ELJEGYZÉSI KARTYÁK.
SZÁMLÁK.

LAKODALMI MEGHIVÓK.
LEVÉLPAPIROK. FALRAGASZOK. LEVÉLBORITÉKOK.

KÖRLEVELEK.
GYÁSZJELENTÉSEK.
ÁRJEGYZÉKEK.

Báli meghívók a legizlésebb kivitelben olcsó áron készítettnek.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.

Hirdetések olcsó áron felvételnek.
Községi nyomtatványok raktáron tartatnak.

A „BAJAI HIRLAP”
KIADÓHIVATALA.